

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลิกสูบบุหรี่ในผู้ป่วยโรคเรื้อรังชาย จังหวัดตราด* Factors Related to Smoking Cessation among Male Patients with Chronic Diseases in Trat Province*

อรพินท์ ชันแข็ง, พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)¹

Orapin Khunkhang, M.N.S. (Community Nurse Practitioner)¹

สมสมัย รัตนกรัทกุล, ส.ค. (การพยาบาลสาธารณสุข)² รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, Ph.D. (Nursing)³

Somsamai Rattanaagreehakul, Dr.P.H. (Public Health Nursing)² Rungrat Srisuriyawet, Ph.D. (Nursing)³

Received: May 20, 2019 Revised: June 13, 2019 Accepted: June 14, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์จากผลมาหาเหตุแบบศึกษาย้อนหลัง เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลิกสูบบุหรี่ของผู้ป่วยโรคเรื้อรังชาย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงหรือโรคเบาหวาน เพศชาย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดตราด จำนวน 230 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มศึกษา (กลุ่มเลิกสูบบุหรี่) และกลุ่มเปรียบเทียบ (กลุ่มยังไม่เลิกสูบบุหรี่) กลุ่มละ 115 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 8 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการสูบบุหรี่และการเลิกสูบบุหรี่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคจากการสูบบุหรี่ มีความเชื่อมั่น .90 การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคจากการสูบบุหรี่ มีความเชื่อมั่น .90 การรับรู้ประโยชน์ของการเลิกสูบบุหรี่ มีความเชื่อมั่น .94 การรับรู้อุปสรรคของการเลิกสูบบุหรี่ มีความเชื่อมั่น .86 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลิกสูบบุหรี่ มีความเชื่อมั่น .99 และการได้รับการสนับสนุนเลิกสูบบุหรี่ มีความเชื่อมั่น .94 เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม 2560 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบทวิ

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

* Master's Thesis of Nursing Science Program in Community Nurse Practitioner, Faculty of Nursing, Burapha University

¹ มหบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Master, Program in Community Nurse Practitioner, Faculty of Nursing, Burapha University

¹ ผู้เขียนหลัก (Corresponding author) E-mail: orakkhk@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

² Assistant Professor, Faculty of Nursing, Burapha University: Major Advisor

³ รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

³ Associate Professor, Faculty of Nursing, Burapha University: Co-advisor

ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลิกสูบบุหรี่ และการได้รับการสนับสนุนเลิกสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์กับการเลิกสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลิกสูบบุหรี่ที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 คะแนน มีโอกาสที่จะเลิกสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นเป็น 1.29 เท่า (adj. OR = 1.29, 95% CI = 1.16-1.43) และคะแนนการได้รับการสนับสนุนเลิกสูบบุหรี่ที่เพิ่มขึ้นทุกๆ 1 คะแนน มีโอกาสที่จะเลิกสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นเป็น 1.11 เท่า (adj. OR = 1.11, 95% CI = 1.05-1.17)

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า บุคลากรทางสุขภาพควรสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลิกสูบบุหรี่ของผู้ป่วยโรคเรื้อรังชายที่ยังสูบบุหรี่อยู่ และกระตุ้นให้เกิดการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเลิกสูบบุหรี่ได้สำเร็จ

คำสำคัญ: การเลิกสูบบุหรี่ ผู้ป่วยชาย โรคเรื้อรัง

Abstract

This retrospective case-control study aimed to examine factors related to smoking cessation among male patients with chronic diseases. The participants consisted of 230 males with hypertension or diabetes mellitus whom registered as chronic patients at the district health promoting hospital in Trat Province and were equally divided into a case group (smoking cessation) ($n = 115$) and a control group (smoking) ($n = 115$). The research instrument was a 8-part interview form: personal information, smoking and smoking cessation, perceived susceptibility of smoking with the reliability of .90, perceived severity of smoking with the reliability of .90, perceived benefits of smoking cessation with the reliability of .94, perceived barriers to smoking cessation with the reliability of .86, perceived self-efficacy in smoking cessation with the reliability of .99, and social support for smoking cessation with the reliability of .94. Data were collected from January to March, 2017. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and binary logistic regression.

The research results revealed that perceived self-efficacy in smoking cessation and social support for smoking cessation were statistically significant related to smoking cessation ($p < .001$). Every one-point increasing of perceived self-efficacy in smoking cessation score could increased 1.29 times of chance in smoking cessation (adj. OR = 1.29, 95% CI = 1.16-1.43) and every one-point increasing of social support for smoking cessation score could increased 1.11 times of chance in smoking cessation (adj. OR = 1.11, 95% CI = 1.05-1.17).

This research suggests that health care providers should enhance perceived self-efficacy in smoking cessation among male patients with chronic diseases who were smoking as well as encourage family support in order to promote successful smoking cessation.

Keywords: Smoking cessation, Male patient, Chronic disease